

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Nurmi, S-M., Jokelainen, M., Hynynen, M-A. & Rintala, T-M. (2023) Kliinisiä asiantuntijoita tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa. Pro terveys -lehti, 2023:4, s. 32-33.

Kliinisiä asiantuntijoita tarvitaan nyt ja tulevaisuudessa

Sairaanhoidajilta vaaditaan uutta osaamista esimerkiksi sote-uudistuksen myötä. Kliinisen asiantuntijan YAMK-tutkinto omahoidon tukemiseen ja kansansairauksien hoitotyöhön tarjoaa mahdollisuuden kehittää osaamista hyvinvointialueiden palveluiden parantamiseksi ja kansansairauksien ehkäisyn edistämiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon nopeasti muuttuva toimintaympäristö luo tarpeen hyödyntää sairaanhoidajien laaja-alaista osaamista nykyistä systemaattisemmin (1).

Sote-uudistuksen keskeisiä tavoitteita ovat yhdenvertaisten ja laadukkaiden palveluiden turvaaminen, palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden parantaminen, väestön hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sekä kustannusten kasvun hillitseminen. Merkittävänä tavoitteena on myös ammattitaitoisen henkilöstön riittävyyden turvaaminen. (2) Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää laajavastuisten hoitotyön tehtävänkuvien nykyistä tehokkaampaan hyödyntämistä sekä perus- että erikoistason tehtävissä ja sairaanhoidajilta uudenaista osaamista ja sen kehittämistä (1).

Laajavastuisilla hoitotyön tehtävillä voidaan edistää laadukkaiden, turvallisten, saavutettavien ja kustannustehokkaiden palveluiden tuottamista (3–5). Sairaanhoitajien laajavastuiset tehtävänkuvat, urapolut sekä kliinisen erikoisosaamisen kehittäminen ovat myös keskeisiä alan vetovoimatekijöitä ja ratkaisuja työvoimapulaan (1).

Omahoidon tukeminen ja kansansairauksien hoitotyö

Esimerkiksi kansansairauksien ennaltaehkäisy ja hoito vaativat runsaasti eri-

laisia terveydenhuollon palveluita sekä panostamista muun muassa omahoidon ohjaukseen ja tukemiseen. Kansansairaudet vaikuttavat yksilön hyvinvointiin ja työkykyyn sekä aiheuttavat inhimillistä kärsimystä potilaille ja heidän läheisilleen. Myös niiden kansantalouteen kohdistuvat vaikutukset ovat merkittäviä. Hyvinvointialueiden on välttämätöntä panostaa kansansairauksien ennaltaehkäisyyn ja oikea-aikaiseen kokonaisvaltaiseen hoitoon.

Tulevaisuudessa sairaanhoitajat tule-

vat työskentelemään yhä itsenäisemmin kansansairauksien ennaltaehkäisyssä ja hoidossa sekä potilaiden omahoidon tukemisessa. Se edellyttää sairaanhoitajalta laaja-alaista erityistason osaamista ihmisten hyvinvoinnin edistämisestä, sairauden hoidosta, hoitotyön kehittämisestä sekä näyttöön perustuvasta toiminnasta.

Omahoidon tukemiseen ja kansansairauksien hoitoon liittyvään osamistarpeeseen vastaa kliinisen asiantuntijuuden omahoidon tukeminen ja kansansairauksien hoitotyö -YAMK-

KLIININEN ASiantuntija (YAMK), OMAHOIDON TUKEMINEN JA KANSANSAIRAUKSIEN HOITOTYÖ

› Koulutus on 90 opintopisteen laajuinen kokonaisuus, joka vastaa kansallisten (NQF) ja eurooppalaisten (EQF) tutkintojen viitekehyksen tasoa 7. Koulutuksessa saavutetaan kansainvälisen laajavastuisten asiantuntijan (Nurse Practitioner, Advanced Clinical Practitioner) osaamistavoitteita vastaava osaaminen.

› Opinnot toteutetaan monimuoto-opiskeluna, joka koostuu mm. lähiopetuksesta, itsenäisestä ja ryhmissä tapahtuvasta opiskelusta.

› Opintoja on mahdollisuus suorittaa työn ohessa ja kytkeä oppimistehtäviä ja opinnäytetyö oman työpaikkansa kehittämiseen.

› Tutkinnon opiskeluaika on keskimäärin 2–3 vuotta.

› Koulutus koostuu syventävistä alakohtaisista (30 op) ja valinnaisista opinnoista (30 op), sekä opinnäytetyöstä (30 op).

› Syventävien alakohtaisten opintojen opetuksesta vastaavat Turun ja Tampereen ammattikorkeakoulut sekä Savonia-ammattikorkeakoulu yhteistyössä. Yhteistyötoteutuksia on aloitettu kaksi kertaa; syksyllä 2020 ja 2022.

koulutus. Tutkintoon johtava koulutus antaa valmiudet toimia itsenäisesti kliinistä erityisosaamista vaativissa laajennetuissa asiantuntijatehtävissä sekä uudistaa ja kehittää kansansairauksia sairastavan potilaan sekä hänen läheistensä palveluita ihmislähtöisesti ja näyttöön perustuen.

Asiantuntijoiden tarve

Kliinisiä asiantuntijoita tarvitaan väestön terveyden edistämiseksi, kuten kansansairauksien ennaltaehkäisyssä ja kansa-

laisten omahoidon ja sen vaikuttavuuden edistämiseksi. Lisäksi laaja-alaista osaamista tarvitaan hyvinvointialueille laajemminkin näyttöön perustuvan toiminnan kehittämiseksi.

Opintojensa alussa olevat kliinisen asiantuntijuuden YAMK-opiskelijat avasivat näkemyksiään kliinisten asiantuntijoiden tarpeesta maassamme. Opiskelijoiden mukaan kliinisiä asiantuntijoita tarvitaan muun muassa erityisosaajina, konsultteina ja ammatillisina ohjaajina.

Kliinisten asiantuntijoiden rooli on opiskelijoiden mukaan tärkeä erityisesti syvällisen ja laaja-alaisen asiantuntijuuden hyödyntämisessä, kun kehitetään erilaisten asiakasryhmien palveluiden sekä hoidon laatua ja edistetään saataavuutta, jatkuvuutta ja tasavertaisuutta.

Monet roolit

YAMK-opiskelijat tuovat esiin, että kliinisille asiantuntijoille on tarvetta aktiivisina toimijoina monialaisissa työryhmissä ja laajoissa moniammatillisissa muutostyö- ja kehittämisverkostoissa. Itsenäisinä päätöksentekijöinä heidän rooliinsa kuuluu myös asiakkaiden hoidon sujuvoittaminen ja tarvittaessa hoidon ja palveluiden epäkohtiin puuttuminen.

Kliinistä asiantuntijaa voidaan hyödyntää organisaatioissa laajavastuisena alan ja palvelujärjestelmän kehittämis- ja uudistamisosaajana ja asioiden eteenpäin viejänä. Heitä tarvitaan suunnannäyttäjinä. Kokonaisuuksien hallitsijoina heitä voi hyödyntää näyttöön perustuvan uuden tiedon etsijöinä sekä toimintamallien soveltajina ja jalkauttajina organisaation ja työyhteisöihin.

Opiskelijoiden mielestä kliiniset asiantuntijat voivat toimia myös johtamistehtävissä sekä hoitotyön tutkimus- ja kehittämistyössä. He lisäävät uutta tietoa ja vahvistavat tutkitun tiedon käyttöä työyhteisössä ja ovat siten ammatilliseen ajantasaiseen tietoon pohjautuvan kliinisen hoitotyön turvaajia ja käytäntöjen kehittäjiä.

YAMK-opiskelijoiden mukaan kliinisiä asiantuntijoita voidaan hyödyntää maas-

samme palveluiden laadun seuraajina ja edistäjinä terveysalalla: he ovat laajavastuisina osaajina keskeisiä myös ammatillaisia laadukkaiden hoitotyön menetelmien ja palveluiden kehittäjinä.

Veto- ja pitovoimaa

Kliinisiä asiantuntijoita tarvitaan monenlaisiin työelämän tulevaisuuden haasteisiin vastaajina, kuten uusien työnkuvien ja -tehtävien luojina ja hanke- ja projektityöntekijöinä. Heidän roolinsa on terveysalan muutostarpeiden ja kehittämiskohteiden tunnistajina ja ennakoijina merkittävä.

Kliinistä asiantuntijuutta tulee vahvistaa hyvinvointialueilla nykyistä laaja-alaisemmin, jotta voimme turvata laadukkaita, yksilölliset, turvalliset ja kustannustehokkaita sote-palvelut kaikille kansalaisille. Samalla edistetään myös sote-alan veto- ja pitovoimaa. ●

SANNA-MARIA NURMI
TtT, lehtori,
Turun ammattikorkeakoulu

MERJA JOKELAINEN
TtT, lehtori,
Savonia-ammattikorkeakoulu

MARJA-ANNELI HYNYNEN
TtM, lehtori,
Savonia-ammattikorkeakoulu

TUULA-MARIA RINTALA
TtT, yliopettaja,
Tampereen ammattikorkeakoulu

LÄHTEET

- Sairaanhoitajat 2023. Laajavastuinen hoitotyö – sairaanhoitajan uramalli lähellä ihmistä. Suomen Sairaanhoitajien laajavastuisten hoitotyön asiantuntijaryhmä. https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2023/04/APNraportti-2023_final.pdf.
- SOTE-uudistus 2022. Mikä sote-uudistus? <https://soteuudistus.fi/uudistus/lyhyesti>
- Jennings N, Clifford S, Fox A, O'Connell J, Gardner G. The impact of nurse practitioner services on cost, quality of care, satisfaction and waiting times in the emergency department: a systematic review. *Int J Nurs Stud.* 2014;52:421–35.
- McDonnell A, Goodwin E, Kennedy F, Hawley K, Gerrish K, Smith C. An evaluation of the implementation of advanced nurse practitioner (ANP) roles in an acute hospital setting. *J Adv Nurs.* 2015;71(4):789–99.
- Woo BFY, Lee JXY, Tam WWS. The impact of the advanced practice nursing role on quality of care, clinical outcomes, patient satisfaction, and cost in the emergency and critical care settings: a systematic review. *Hum Resour Health.* 2017;15(1):63.